

Згадкі пра выставу "Цуды маляванак", прысвечаную 120-годдзю беларускага асветніка, пісьменніка, фалькларыста, мастака і культуролага Язэпа Драздовіча, якая прайшла ў сталічнай мастацкай галерэі "Універсітэт культуры".

ладкаваная экспазіцыя сталася падвядзеннем вынікаў вялікай плённай працы аб'яднання заслаўскіх твораў "Мастак", а менавіта — праведзеных аб'яднаннем сямі пленэраў маляваных дываноў. Выстава гэтая сталася, мяркую, сапраўднай кульмінацыяй шэрагу мерапрыемстваў, арганізаваных беларускай грамадскасцю да юбілею Я. Драздовіча.

"Цуды маляванак" склалі 149 работ, у якіх адлюстравалі сучасныя погляды на развіццё традыцыйнага беларускага маляванага дывана. Разнастайныя мастацкія прыёмы, індывідуальны аўтарскі падыход да тэхнікі маляванкі значна ўзбагацілі агульную мастацкую прастору экспазіцыі, узамалілі ўражанні глядача ад спрычыннення да цудаў маляванага свету. Свае работы прадставілі як і вядомыя майстры — Святлана Каткова, Аляксандр Шатэрнік, Вольга Сазыкіна, Віктар Маркавец, Аляксей Марачкін, Валянціна Лойка, Вольга Гардзьяёнак-Кірэва, Ліліяна Гудава, Валянціна Бартлава, Маргарыта Шчамялёва, так і многія маладыя мастакі ды студэнты Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў і Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў.

Сам факт, што ў адной прасторы аб'ядналіся і вядомыя, сталыя мастакі, і творчая моладзь, самамоўна распавядае пра тое, што праца, распачатая ў 1970 — 1980-х гадах адраджэнцамі беларушчыны рабілася не марна і дала свой плён, сувязь паміж пакаленнямі не перарвалася. Старэйшае пакаленне здолела перадаць сваім паслядоўнікам любоў да маляванага дывана, захапленне яго таямніцамі, прагу да насычэння яго жыццесціварджальнай энергетыкай. Улюбёнасць у маляванку перадалася ад мастакоў шматлікім наведвальнікам галерэі, прыгучым прыходзілі на выставу ў асноўным людзі

Жывое паветра маляванкі

неабякавыя, зацікаўленыя беларускай гісторыяй і культурай.

Паводле вынікаў выставы яе куратарам, вядомай мастацтвазнаўцай Таццянай Гаранскай была арганізавана навуковая канферэнцыя "Маляваны дыван у прасторы сучаснага беларускага выхавання мастацтва". Праходзіла яна ў вельмі ўтульным куточку мінскай арт-прасторы — фальварку "Добрыя Мыслі". Перад прысутнымі выступілі вядомыя дзеячы беларускай культуры і мастацтва.

Распачаў канферэнцыю доктар філалагічных навук Арсен Ліс. У свой час Арсен Сяргеевіч, працуючы ў віленскіх архівах, наткнуўся на не вядомую тады графіку Язэпа Драздовіча, што і вызначыла далейшы лёс навукоўца. Адклаўшы ўбок дысертацыю, Арсень Ліс "пакрочыў па жыццёвых сцэжках Драздовіча". Дарэчы, яго першая публікацыя пра Язэпа Драздовіча з'явілася ў 1963 годзе ў часопісе "Польмя". Паводле слоў Арсена Сяргеевіча, галоўнай сваёй задачай Драздовіч бачыў асвету беларускага народа. Пры дапамозе маляванкі, выкарыстоўваючы яе мастацкую мову, ён уводзіў у сялянскую хату краявіды, помнікі архітэктуры, фантастычныя выявы.

Мастак Аляксей Марачкін з гумарам распавёў пра шматлікія выпадкі з экспедыцый па зборы маляваных дываноў. Яго калега Віктар Маркавец падзяліўся ўспамінамі пра першую выставу гэтых твораў у сталічным Палацы мастацтва, пра арганізацыю сямі пленэраў у Заслаўі. Намеснік дырэктара па навуковай рабоце Заслаўскага гісторыка-культурнага музея-запаведніка Віталь Казлоўскі пазначыў тэарэтычныя аспекты рэгенерацыі традыцыі маляванага дывана ў сучасным беларускім мастацтве. Таксама выступілі з дакладамі дацэнт кафедры народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва БДУКіМ Тамара Васюк, дацэнт кафедры мадэлявання адзення і тканінаў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Маргарыта Шчамялёва, аспірант БДАМ Вольга Быстрова.

Выстава "Цуды маляванак" — далёка не першы з праектаў галерэі "Універсітэт культуры", скіраваных на папулярызаванне беларускага этна-арта. Адным з асноўных напрамкаў дзейнасці галерэі з'яўляецца прапаганда дасягненняў беларускага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, у якім маляваны дыван, унікальны народны жывапіс займае вельмі важнае месца.

Выставы "Калядная зорка", "Кола агню", "Спадчына", "Вясна-красна", "Зямля пад белымі крыламі", "Віват альма-матэр!", шматлікія выставы-абароны дыпломных работ студэнтаў кафедры народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва БДУ культуры і мастацтваў, праведзеныя на базе галерэі, дэманстравалі мінскай публіцы вынікі навучання, заснаванага на падмурку народнай мастацкай спадчыны. Сярод выкладчыкаў кафедры сапраўднымі рупліўцамі вызначыліся мастакі Рыгор Шаўра, Тамара Васюк, Ліліяна Малахава, Ала Непачаловіч, Нэлі Малынец і іншыя. Плён іх самаадданай працы відавочны ў навучальных, дыпломных і самастойных творах вучняў-паслядоўнікаў, многія з якіх з'яўляюцца стыпендыятамі спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі, лаўрэатамі і дыпламантамі рэспубліканскіх і міжнародных конкурсаў.

У красавіку 2006 года ў галерэі адбылася выстава "Цуды маляванага свету", прысвечаная 110-годдзю мастачкі Алены Кіш. Куратар выставы Яўген Шулейка распачаў канцэпцыйную экспазіцыю, дэвізам якой з'яўлялася фраза: "Свет ідэальных жаданняў". Выстава дэманстравала творчасць Рыгора Іванова, Ігара Рымашэўскага, Людмілы Шчамялёвай, іншых сучасных беларускіх мастакоў. Тых мастакоў, якія натхняюцца спадчынай класіка беларускага інсігу Алены Кіш і арыентаваныя ў сваёй творчасці не на хутказменлівыя заходнеўрапейскія тэндэнцыі, а ў большай ступені на нацыянальныя традыцыі, на чыстую глыбіню народнага светлаўспрымання.

Мастак сённяшняга дня не можа застацца ўбаку ад глабалістычных працэсаў, на яго не можа не ўздзейнічаць рытм сучаснага жыцця. Новыя формы мастацтва, падыходы да стварэння выявы, тэхнічныя прылады, эстэтычная рэвалюцыя ў вызначэнні таго, што можа быць аб'ектам мастацтва, ставяць перад творцамі новыя задачы, нясуць новыя выклікі, вымушаюць мастака тым ці іншым чынам рэагаваць на іх. Разнастайнасць пошукаў у сферы сучаснага мастацтва, карусель разнастайных эксперыментаў нясуць у сабе пагрозу для індывідуальнасці творчай асобы — небяспеку растварыцца ў модных тэндэнцыях, страціць уласнае аблічча. Выратаваннем ад гэтай небяспекі можа быць надзейны падмурак нацыянальнай традыцыі, вялікі пласт матэрыяльнай культуры, створаны нашымі продкамі. Спалучэнне традыцыі і сучаснага мае ўсе шансы быць паспяховым для мастака, які шукае натхненне ў сінтэзе народнага і наднацыянальнага. Жывы глыток паветра ў вакууме нечалавечых трэндаў сучаснага мастацтва дапаможа мастаку захаваць самабытнае ў сваёй творчасці і дасягнуць галоўнай звышмэты — стварэння унікальнага мастацкага твора.

Дзяніс БАРСУКОЎ

Фота Віктара Кавалёва

